

at hun som udgiver, historiker og arkivar har delt ud af sin viden og kunnen ligesom det også afspejles i adskillige andre bidrag til festskriftet. Dette er helt kvinders værk, idet dog mænd er tilstået adgang til Tabula Gratulatoria. Det er heldigt, for der er ingen grund til at de ikke skal deltage i hyldesten.

Esbén Albrechtsen

Studier i äldre historia tillägnade Herman Schück 5/4 1985, udg. af Historiska Institutionen ved Stockholms Universitet. Redaktør: ROBERT SANDBERG. 328 s. Ill. 3 kort.

18 nordiske fagfæller har til Herman Schücks 60-års dag ydet bidrag til et festskrift, der stort set dækker tidsrummet ca. år 1000 til omkr. 1850.

Som optakt bringes *Inge Jonssons* essay Ett humanistiskt credo, om Ernst Robert Curtius' *Deutscher Geist in Gefahr* (1932), hans sidste arbejde før den lange tavshed, der først blev brudt i 1948 med *Europäische Litteratur und Lateinisches Mittelalter*. Hans betragtninger fra dengang har stadig værdi. Derefter følger *Carl Göran Andræ*, Några tankar kring sädesmått, mynträkning och riksenande i Sverige, hvori han genoptager 1920-ernes drøftelser om tilblivelsen af det svenske rige på grundlag af de senere års nye iagttagelser over kornmål og pengesystemer. *Jarl Gallén*, Knut den helige och Adela av Flandern, behandler på ny, ledsaget af to stamtavler, de dynastiske forbindelser til de europæiske fyrstehuse og folkungernes nedstamning fra Knud den helliges datter. *Olle Ferm* og *Sigurd Rahmquist* mener i 'Stormannakyrkor i Uppland under äldre medeltid' at kunne vise, at 5 kirker i Uppland er bygget enten af bondemenigheden eller en lokal stormand. *Birgitta Fritz*, En folkungatida storman och hans olika roller. Kring ämbetsbrev och andra akter ur lagmannen Lars Ulfssons arkiv, behandler 40 breve fra tiden 1311-46, nu kun kendt gennem afskrifter i Sparres kopibøger B 14-15 i det svenske rigsarkiv, og udnytter dem sammen med andet brevmateriale til en udførlig biografi, illustreret med tegninger af hans to segl, s. 93, hvor dog billedteksterne skal byttes om. Derefter undersøger *Jan Liedgren* i Västerås medeltida biskopslängd, om der er middelalderlige forlæg for stiftets bispeliste. *Grethe Authén Blom*, Svensk og norsk i Magnus Erikssons og dronning Blanchas andre testamente av 15. juli 1347, d.v.s. det norske, bevaret ligesom det svenske af 1346 i original i Stockholm, påviser ud over de store henlæggelser til Vadstena i begge dokumenter, at kong Magnus ellers har måttet tage hensyn til de særlige norske forhold. *Eva Österberg* undersøger i 'Människor och mirakler i medeltidens Sverige', hvad to mirakelsamlinger omkring biskop Nils' af Linköping og Katarina af Vadstena kan fortælle om jævne menneskers tilværelse, særlig om forholdet til børnene. *Göran Dahlbäck*, At bygga et hus -, bruger Helga lekamens gilles regnskabsbog til at skildre arbejdsgangen ved opførelse af et hus i 1517. *Gunnar T. Westin* analyserer i »Ty det som sant är vill jag ju gärna skriva« Olaus Petri's egne udtalelser om »historikerns problem og uppgift«. *Birgitta Lager-Kromnow*, Stockholm på 1560-talet, behandler byens forhold til den svenske konge, især under krigene, bl.a. med Danmark, og berører byens im- og eksport i samme tidsrum. *E. Ladewig Petersen*, Havn og handel i en dansk provinsby: Odense i 15- og 1600-tallet, viser, støttet på kort og tabeller, at vanskelige havne- og besejlingsforhold medførte, at Odenses en-grossøhandel søgte at hjælpe sig ad

anden vej, rimeligvis over nabobyerne og tillige på fremmede skibe, men fremgangen stækkedes omkr. 1650 af bureaukrati og centralisme. *Sven Lundkvist*, *Verklighetsuppfattning och verklighet*, analyserer Gustav 2. Adolfs skribentvirksomhed som historiker i 1627. *Inger Dübeck*, *Arkivaflevering eller sabotage*, undersøger, om man gennemførte afleveringer i henhold til bestemmelserne i fredsslutningerne med Sverige 1645, 1658 og 1660. *Jan Glete* beskriver De statliga örlogsflottornas expansion. Kapprustningen til sjöss i Väst- og Nordeuropa 1650–1680. *Claes Peterson*, 1734 års lag- en medeltida lagbok eller en upplysningskodifikation, påviser en ubrudt linie fra stadfæstelsen 1296 af Upplandslagen til de indledende formuleringer i 1734 loven. *Brigitta Ericsson*, *Stockholms storborgerskap och interessespelet kring produktplakatet* (af 10. november 1724) behandler forhistorien til den svenske »navigationsakt«, og *Sten Carlsson*, *Metternich och Sverige*, analyserer de fåtallige steder, Sverige nævnes i Metternichs papirer og i *Srbiks Metternichbiografi* (1925) og erklærer, at Metternichs interesse for Sverige er blevet undervurderet.

Alt i alt et meget alsidigt festskrift, hvis afhandlinger kan inspirere til yderligere beskæftigelse med de behandlede emner. En bibliografi over Herman Schücks egne arbejder har man ikke optaget.

Herluf Nielsen

OLDTID OG MIDDELALDER

Isaios. Taler. Oversat med indledning og kommentar af SIGNE ISAGER. Kbh., Selskabet til historiske kildeskrifters oversættelse, 1984. 269 s. 97,60 kr.

Antikke taler er ikke ganske lette at håndtere som historiske kilder. På den ene side er de indlæg i en offentlig sagsbehandling, de politiske i politiske organer, de retlige i juridiske, om man da tør betegne de antikke nævningedomstole uden særlig juridisk ekspertise sådan. På den anden side er de overleveret til os som litteratur, idet de på et tidspunkt er blevet udgivet, vel oftest til undervisningsbrug eller som politiske pamfletter på grund af indholdets aktualitet. Forholdet mellem den overleverede tekst og den faktisk holdte tale unddrager sig kritiske undersøgelser, om ikke gisninger. Endvidere besidder vi som regel kun den ene parts fremstilling, og det rejser spørgsmål om hvor vidt en taler kunne dølge eller sløre sandheden, uden at det gik ud over talens troværdighed. Kun yderst sjældent ved vi, hvilken af parterne der faktisk vandt sagen, hvilket naturligvis ingenlunde er udtryk for, hvilken af parterne der havde ret.

Taler af ti attiske oratorer blev samlet i romersk kejsertid på grundlag af et formentlig langt større antal med henblik på undervisning. Talerne er oprindelig forfattet af professionelle talerskrivere, logografer, og klienten, der har købt talen, har så måttet lære den udenad. Dette betyder, at der har måttet foreligge et manuskript, og vi tør vel gå ud fra, at det er dette, der har ligget til grund ved den oprindelige udgivelse. Af Isaios foreligger 11 taler fuldt ud, alle vedrørende arvesager. Forfatteren levede i 4. årh.f.Kr., og var formentlig ikke athener, men tilflytter til byen, metoik. Gennem disse taler får man et intimt indblik i athenernes familie- og formueforhold, når de er sat på spidsen i en arvesag, der jo